

3. *Красій, Р.* Централізоване комплектування фондів бібліотек системи НАН України іноземними періодичними виданнями. Його особливості та перспективи / Р. Красій, Н. Малолетова, О. Полякова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, НБУВ, Асоц. б-к України. – К., 2008. – Вип. 20. – С. 39–54.

А. В. Кондратюк

Состояние фондов документов на иностранных языках в библиотеках сферы образования Украины

В статье исследованы состояние и уровень комплектования фондов документов на иностранных языках сети библиотек сферы образования МОНмолодежиспорта Украины и НАПН Украины. Проанализировано наличие подписных периодических изданий зарубежных издательств и перспективы пополнения фондов библиотек подписными изданиями.

Ключевые слова: библиотеки сферы образования, документы на иностранных языках, иностранная периодика, библиотечный фонд.

O. V. Kondratiuk

The State of Funds of Documents in Foreign Languages at the Educational Libraries of Ukraine

This article explores the state and the level of acquisition of educational libraries' funds of Ukraine with documents in foreign languages. The availability of subscription foreign periodicals and the prospects of filling the libraries' funds with subscription editions are analyzed.

Keywords: educational libraries, documents in foreign languages, foreign periodicals, library fund.

УДК 025.179:[026:37](477-25)ДНПБУ

Т. В. Лога,

зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

КОЛЕКЦІЇ ВИЗНАЧНИХ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

ІВАНА БОДНАРЧУКА Й ТАРАСА ГУНЧАКА У ФОНДІ

ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ

УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті проаналізовано етапи формування й зміст колекцій визначних діячів української діаспори Тараса Гунчака та Івана Боднарчука. Визначено основні напрями роботи щодо збереження та популяризації зазначених колекцій.

Ключові слова: колекція, паспорт колекції, діаспора, видання української діаспори, бібліотечний фонд, Тарас Гунчак, Іван Боднарчук, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

Постановка проблеми. *Бібліотечна колекція* – це штучно організований фонд за видами документів, способом їх відтворення, предметно-тематичними, хронологічними чи іншими ознаками, культурологічною цінністю, що є класифікаційною основою для виокремлення [13, с. 25]. У фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського зберігаються колекції:

- *передані:*
  - родиною В. О. Сухомлинського;
  - першим президентом АПН України, академіком АПН України М. Д. Ярмаченком;
  - колекція творів Януша Корчака та літератури про нього, подарована головою Українського товариства Януша Корчака С. В. Петровською;
  - колекції видань видатних представників української діаспори – І. Д. Боднарчука та Т. Г. Гунчака.

У 2011 р. в рамках наукової роботи за темою «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського» (наук. керівник – канд. іст. наук, старш. наук. співроб., заслужений працівник культури України П. І. Рогова) науковці книгозбірні вивчали досвід роботи з колекціями Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська Академія», Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка, наукової бібліотеки НПУ ім. М. П. Драгоманова, Національної наукової медичної бібліотеки України.

Зазначимо, що в 2000 р. фахівці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського підготували «Методичні рекомендації з питань організації роботи з колекціями, особовими бібліотеками та книжковими зібраннями у бібліотеках науково-дослідних установ НАН України» [6], додатком до яких було запропоновано форму паспорта колекції.

Аналіз наукових досліджень. Важливість паспортизації бібліотечних колекцій підкреслювали у своїх дослідженнях Г. І. Ковальчук [3], Л. В. Муха

[7], Л. В. Лисенко [4], І. Лосієвський [5] та інші. На думку Г. І. Ковальчук, *паспорт колекції* (зібрання, фонду) – це обліковий документ, у якому закріплені основні характеристики певного, як правило, історико-культурного зібрання, що в сукупності становить книжкову пам'ятку: повна назва колекції, її шифр, критерії відбору та історія створення (комплектування), походження примірників, обсяг зібрання, стан збереженості примірників, умови зберігання, введення примірників та зібрання в цілому в науковий обіг (наявні каталоги та бібліографія публікацій) тощо [6].

Узагальнивши досвід роботи з колекціями та врахувавши особливості організації фонду в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, науковці бібліотеки уклали положення про колекції в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та паспорт колекції, які були затверджені вченою радою бібліотеки. У положенні зазначено, що колекції в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського створюються з метою найповнішого розкриття фонду та популяризації найбільш цінних і унікальних видань, для забезпечення оптимальних умов їх постійного зберігання.

Актуальність даного дослідження полягає у необхідності розкриття змісту колекцій визначних діячів української діаспори І. Боднарчука та Т. Гунчака, життєвий шлях яких безпосередньо пов'язаний з історією розвитку української освіти за кордоном, оскільки історія української діаспори – це багатоаспектне суспільно-культурне і політичне явище, коли історія української освіти має надзвичайно важливе значення для культурного збереження української ідентичності в умовах зарубіжжя. У сучасній Україні вивчення історії української діаспори розпочалося з часу здобуття країною незалежності в 1991 р., коли українські науковці отримали можливість спілкуватися з представниками української діаспори, котрі зберегли свою національну приналежність у чужомовному оточенні, організували українські школи в різних країнах світу, упорядковували підручники та навчальні програми за національно-патріотичною ознакою.

Мета дослідження – аналіз етапів формування й змісту колекцій діячів української діаспори Тараса Гунчака та Івана Боднарчука, визначення основних напрямів роботи щодо збереження та популяризації цих колекцій.

Основна частина. Співпраця з українською діаспорою була ініційована директором ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського П. І. Роговою ще в 1993 р. – із часу заснування Центральної освітянської бібліотеки Інституту змісту і методів навчання Міністерства освіти України (ЦОБ ІЗМН), фонд якої з кінця 1999 р. став однією зі складових ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Центральна освітянська бібліотека була однією з перших бібліотек в Україні, що розпочала вищезазначену співпрацю з представниками української діаспори, які після проголошення незалежності України в 1991 р. почали приїздити на батьківщину, брати участь у громадських заходах, зокрема конференціях, конгресах. Співпраці з діаспорою сприяло розташування ЦОБ ІЗМН у Київському міському будинку вчителя [11, с. 148].

У 1995 р. за успіхи, досягнуті в розбудові ЦОБ ІЗМН, директор бібліотеки П. І. Рогова була нагороджена поїздкою до США для ознайомлення з передовим досвідом бібліотек країни та участі в XIV Міжнародній конференції в Іллінойському університеті. Під час візиту до США П. І. Рогова відвідала редакцію газети «Свобода», налагодила зв'язки з українською діаспорою, українськими видавництвами в США, започатковуючи міжнародні зв'язки між ЦОБ ІЗМН і бібліотеками світу.

Інтерес до діаспорних видань був зумовлений не тільки фінансовими проблемами комплектування фонду, а й унікальністю інформації, яку вони містили: праці та біографії видатних українських письменників, педагогів, науковців, державних та громадських діячів, імена яких були незаслужено забуті або заборонені за часів радянської влади. Центральній освітянській бібліотеці було подаровано чимало книг представниками української діаспори з Канади, США, Великобританії, Німеччини, Австралії. Усього у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського нині зберігається понад 8000 документів, подарованих представниками української діаспори, що становить 2 % від

загального фонду. Слід зазначити, що понад 7000 документів надійшло впродовж 1993–1999 рр. (період діяльності ЦОБ ІЗМН). Майже всі діаспорні видання зберігаються у приміщенні філії ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, яка розташована в Київському міському будинку вчителя.

У 1996 р. фонд Центральної освітянської бібліотеки Інституту змісту і методів навчання Міністерства освіти України прийняв у подарунок колекцію праць українського та канадського педагога, письменника, громадського діяча, диригента й режисера, автора читанок для шкіл української діаспори – Івана Дмитровича Боднарчука. Колекцію з 17 видань, до складу якої увійшли художні твори та шкільні підручники, подарувала бібліотеці вдова педагога – Емілія Боднарчук. Пізніше ця колекція поповнилася працями І. Боднарчука, подарованими іншими представниками української діаспори.

У цей час бібліотека почала формувати колекцію книг, подарованих професором Ратгерського університету США Тарасом Гунчаком. У 1999 р. фонд ЦОБ ІЗМН став однією зі складових фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, заснованої наприкінці 1999 р.

Іван Дмитрович Боднарчук (21.12.1910–05.05.1990, псевдонім Іриной Чабанрук) народився в селі Чернятин на Івано-Франківщині, закінчив спочатку семирічну народну школу в Чернятині, а потім гімназію ім. Т. Г. Шевченка в Городенці, навчався в учительській семінарії в Станіславі (з 1962 р. – м. Івано-Франківськ). Із 1930 р. Іван Дмитрович працював на Косівщині вчителем та диригентом сільських хорів. Перші літературні твори І. Боднарчук друкував у львівських часописах «Каменярі» та «Жіночий голос». У 1939 р. він закінчив учительські курси при педагогічному інституті в Станіславі. Пізніше навчався в цьому ж закладі на заочному відділенні філологічного факультету, водночас працюючи вчителем української мови та літератури в с. Шешори.

Головними передумовами формування світогляду й життєвої позиції І. Боднарчука були соціально-економічні та суспільно-політичні процеси в

Західній Україні, особливо – зростання національно-визвольного руху та піднесення культурно-просвітницької роботи в 20–30-х рр. ХХ ст. Під час німецької окупації І. Боднарчук працював волосним писарем у містечку Пістень та навчався на заочних курсах відділення політичних наук в Українському технічно-господарському інституті в Подебрадах (Чехія), оскільки педагогічний інститут у Станіславі було закрито німцями. У 1944 р. І. Боднарчук емігрував до Німеччини, де працював у Мистецькому українському русі (МУР). У 1948 р. він переїхав до Канади, де пізніше став відомий як талановитий педагог та культурно-громадський діяч української діаспори. Іван Дмитрович працював учителем у багатьох українських школах Канади, викладав на курсах українознавства, укладав читанки, шкільні підручники, збірники диктантів для початкової школи. Протягом 17 років працював директором школи ім. М. Грушевського, а з 1974 р. за дорученням Комітету українців Канади – шкільним інспектором. Із 1978 р. протягом 12 років І. Боднарчук очолював у Канаді видавничу діяльність Об'єднання працівників літератури для дітей і молоді ім. Л. Глібова. Із власних заощаджень він відкрив Фундацію при кафедрі українознавчих студій Торонтського університету, вклавши 75 000 доларів для видання українських книжок, а також став співзасновником Шевченківської Фундації в Канаді. У 1983 р. І. Боднарчука було нагороджено Шевченківською медаллю «За заслуги, віддані українській громаді на полі навчання української мови в Рідних і Державних школах» [1].

В історію вітчизняної педагогіки І. Д. Боднарчук увійшов як автор оригінальних підручників для рідномовних шкіл, написаних на національній духовній основі, з урахуванням найновіших досягнень сучасної дидактики та досвіду педагогів української діаспори.

Творчість І. Д. Боднарчука українські науковці почали вивчати наприкінці ХХ ст. У 1999 р. у Чернівцях вийшла друком монографія С. З. Романюк «Іван Боднарчук. Життя і педагогічна діяльність», а в 2001 р. авторка захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата

педагогічних наук за темою «Педагогічна діяльність Івана Боднарчука в контексті розвитку українського шкільництва в Канаді», у якій висвітлила життєвий та творчий шлях І. Боднарчука та його роль в організації українського шкільництва в умовах діаспори. У 2000 р. І. С. Руснак у своїй дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за темою «Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець ХІХ–ХХ століття)» досить ґрунтовно висвітлив діяльність Івана Дмитровича як педагога та автора українських читанок. У 2002 р. І. С. Руснак та С. З. Романюк підготували монографію «Українське шкільництво в Канаді», у якій здійснено детальний аналіз читанок І. Боднарчука. Вищезазначені видання є у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Нині колекція І. Боднарчука складається з 69 примірників, із яких 49 – праці І. Д. Боднарчука (20 примірників – художні твори, 14 – посібники для шкіл, 15 – публікації в журналах), 20 примірників – література, присвячена творчості І. Д. Боднарчука. Необхідно зазначити, що основу колекції праць І. Боднарчука становлять канадські видання, які були видані в Торонто та Вінніпезі з 1954 по 1993 р. Серед канадських видань особливу увагу привертає повість із життя української молоді в еміграції «У дорозі життя» (1986), яку автор присвятив своїм онукам Романові та Ларисі. Будівникам канадської України присвячено повість «Покоління зійдуться» (1974) із передмовою Юрія Клинового, який підкреслив образність мови І. Боднарчука, свіжість метафор та порівнянь [2]. Також до колекції увійшли повість «Розквітлі сузір'я» (1987), «Друзі моїх днів» (1967), «Далекі обрії» (1968), «У вікнах життя» (1990), «На перехресних шляхах» (1954), «За Збруч» (1993) та збірки оповідань і новел, зокрема твір «Кладка» (1982), який автор присвятив українським дітям, що не цураються рідної мови в чужині.

Як драматург, Іван Боднарчук спробував свої сили, підготувавши декілька п'єс для шкільної молоді, які зібрано у виданні «Квіточка прибраній матері» (1993). Також у колекції представлено драму на три дії з життя УПА

«Над Черемошем» (1992), яку автор присвятив подіям 1943–1944 рр. у Західній Україні.

Єдине українське видання в колекції – це збірка вибраних новел та оповідань «Знайомі обличчя», яка вийшла друком у Києві в 1997 р. із передмовою відомого українського літературознавця, доктора філологічних наук, лауреата Державної премії України ім. Тараса Шевченка Федора Погребенника. Аналізуючи художні твори І. Боднарчука, Ф. П. Погребенник підкреслив, що як письменник, Іван Дмитрович сформувався на ґрунті педагогічної діяльності, яка дала йому багатий матеріал із життя української діаспори в канадському середовищі [8]. Він відзначив помітний вплив на творчість І. Боднарчука стильової манери його земляка В. Стефаніка. Зокрема у своїх творах І. Боднарчук майстерно відображав складну психологію стосунків різних поколінь емігрантів, прагнення старших зберегти українську мову й традиції та навчити своїх дітей і онуків любити Україну.

Новели та оповідання, які вміщено до українського видання «Знайомі обличчя», було передруковано з трьох збірок автора, що вийшли в різні роки: «На перехресних шляхах» (1954), «Знайомі обличчя» (1961), «Замрячені ранки» (1978).

Педагогічний доробок І. Боднарчука в колекції представлено читанками для шкіл української діаспори: для 2 класу – «Ластівка» (Торонто, 1975), для 3 класу – «Ромашка» (1974), для 4 класу – «Соняшник» (Нью-Йорк, 1991), для 5–6 класу – «Ватра» (Торонто, 1982).

І. С. Руснак відзначає, що читанки І. Боднарчука побудовані відповідно до рівня розумового та психічного розвитку дітей певного віку, на цікавому, доступному їм матеріалі [12]. Зміст читанок становлять художні тексти різних жанрів: казки, оповідання, вірші, загадки, що значно активізує пізнавальну активність учнів, а це особливо важливо у процесі вивчення української мови в умовах діаспори.

Необхідно зазначити, що велику увагу І. Боднарчук приділяв саме збагаченню лексичного запасу учнів. Кожне слово в читанках позначено

наголосом, наприкінці є українсько-англійський словник, подано різноманітні вправи на закріплення матеріалу. Читанки І. Боднарчука призначені не тільки навчити української мови, а й виховати любов до України, до українських традицій. Кожна читанка починається молитвою, а зміст поступово збагачується творами українських письменників: Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, О. Іваненко, Л. Храпливої, Л. Глібова, І. Боднарчука та інших.

Крім читанок, у колекції представлено «Збірник диктантів з української мови для шкіл і самонавчання», який уклав і видав власним коштом І. Боднарчук у Торонто в 1974 р. У вступі укладач зазначив, що даний збірник можна використовувати не тільки вчителям, а й батькам для занять із дітьми вдома. Збірник містить різноманітні види диктантів: графічні, попереджувальні, пояснювальні, вибіркові, творчі, самодиктанти, диктанти-завдання, диктанти-переклади, вільні, контрольні диктанти. У першій частині збірника викладено методику проведення кожного виду диктанту, тексти диктантів підібрані за різними правилами орфографії та відповідають програмі початкових класів.

Вивчаючи творчість І. Боднарчука, науковці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського дослідили його оповідання і новели, розміщені в журналах «Нові дні» та «Жіночий світ», які були подаровані бібліотеці різними представниками української діаспори. Також у цих виданнях містяться статті, присвячені творчості І. Боднарчука.

У 2000 р. з ініціативи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського відбувся урочистий вечір, присвячений 90-річчю від дня народження Івана Боднарчука [10], до якого співробітниками бібліотеки було підготовлено книжкову виставку праць педагога і документів, присвячених його життю та діяльності. 14 грудня 2010 р. у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського відбулись Педагогічні читання, присвячені 100-річчю від дня народження І. Боднарчука, у рамках яких теж експонувалася колекція праць Івана Дмитровича [1].

Численною за кількістю й цікавою за змістом є колекція, подарована професором Ратгерського університету США, істориком, членом Американської асоціації сприяння розвитку науки, Української академії

мистецтв і наук Тарасом Григоровичем Гунчаком. Видатний діяч народився у 1932 р. у с. Старе Місто Тернопільської області. У 1955 р. він здобув ступінь бакалавра, а в 1958 р. – ступінь магістра у Фордгемівському університеті (Нью-Йорк, США). У 1960 р. Тарас Григорович здобув науковий ступінь доктора у Віденському університеті (Австрія). Із 1965 р. він працює в університеті штату Нью-Джерсі в Ратгерсі. Тарас Гунчак – професор історії й політичних наук, член Сенату університету (1976–1984), а з 1991 р. – також професор КНУ ім. Т. Шевченка та почесний доктор і професор НТУ «КПІ». Т. Г. Гунчак – автор численних праць, присвячених історії українських державницьких і визвольних змагань, розвитку української політичної думки, репресіям і голодомору в Україні, організатор наукових конференцій, присвячених українській тематиці, головний редактор часопису «Сучасність» (1984–1996) та щоквартальника «The Ukrainian Quarterly» (із 2004 р.), член редколегій багатьох журналів. У 1989 р. Т. Г. Гунчак заснував у США фонди сприяння демократизації в Україні та допомоги дітям Чорнобиля. У 1993 р. він отримав звання заслуженого діяча науки й культури України, а в 1996 р. – нагороду Пилипа Орлика за сприяння розвитку української демократії.

Усього колекція Т. Гунчака містить близько 400 книг із всесвітньої історії, політології, історії України, історії освіти, історії православної української церкви, етнографії, літературознавства, художньої літератури, а також власні праці. Більшість із цих книжок було видано за кордоном, частина з них – англійською мовою. Наприклад, праця Т. Гунчака «The Ukraine, 1917–1921: A Study in Revolution», у якій відображено революційні події в Україні, була видана Гарвардським університетом (США) англійською мовою в 1977 р. Серед книг із літературознавства привертає увагу «Історія української літератури» Володимира Радзикевича, яка була видана українською мовою видавництвом «Батьківщина» (США, Детройт, 1955). Серед письменників, творчість яких досліджено у цьому виданні, – Б. Антоненко-Давидович, Є. Маланюк, У. Самчук, Н. Кобринська, О. Олесь та багато інших, чиї імена знову повернулися в Україну саме завдяки діяльності української діаспори за

кордоном, яка створювала видавництва української книги, відкривала недільні школи та українські церкви в різних країнах світу. Особливий інтерес викликає «Проект системи освіти в самостійній Україні», підготовлений відомим українським педагогом Г. Ващенко (Мюнхен, 1957). Ця книга має дарчий напис: «Високоповажному Тарасу Григоровичу Гунчаківі на спомин від автора». У виданні міститься короткий огляд систем освіти в різних країнах світу, а також основні засади системи української освіти. Педагоги, які викладають християнську етику, досить часто замовляють із колекції Т. Гунчака «Біблію в малюнках» Гілберта Беєрса (1996), яку було видано за сприяння Української Лютеранської Церкви. Художня література в колекції Т. Гунчака представлена творами В. Барки, В. Винниченка, В. Пачовського, У. Самчука, В. Симоненка, Лесі Українки, Т. Шевченка, В. Шекспіра.

Із часу проголошення незалежності України в 1991 р. Тарас Гунчак неодноразово відвідував батьківщину, читав лекції у вищих навчальних закладах, брав участь у різних громадсько-політичних заходах, присвячених історії України та сучасним проблемам українського суспільства. У 2006 р. в Київському міському будинку вчителя відбулася презентація книг Т. Г. Гунчака «Україна ХХ століття», «Мої спогади – стежки життя» (видавництво «Дніпро», 2005). Презентацію провели директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського П. І. Рогова та директор Інституту українознавства МОН України Петро Кононенко [9].

Збереження колекцій, подарованих представниками української діаспори, потребує чіткого дотримання температурно-вологісного режиму. Особливо це стосується книг, які були видані з поч. ХХ ст. до 50-х рр. ХХ ст. і раніше перебували в умовах, непридатних для довготривалого зберігання документів та мають незадовільний стан. Кількість таких документів серед літератури, подарованої українською діаспорою, становить 40 %. Починаючи з 2010 р., у філії ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснюється щоденний контроль та реєстрація температурно-вологісного режиму за допомогою психометричних гігрометрів типу ВІТ-1. Важливим аспектом зберігання

колекцій є також їх оптимальне розміщення. Колекція Т. Г. Гунчака розміщена у шафі читальної зали, а колекція І. Д. Боднарчука – на окремих полицях книгосховища. Із метою узагальнення інформації про колекції для кожної з них створено паспорт, який містить коротку історичну довідку та обставини походження, а також характеристику кількісного та видового складу. Результати планових перевірок колекцій відображені у додатку до паспорта «Перевірка кількісного та фізичного стану колекції».

Колекції І. Боднарчука та Т. Гунчака привертають увагу багатьох науковців, педагогів та студентів, які вивчають історію української освіти, культури та літератури за кордоном. Для якнайповнішого розкриття змісту колекцій та надання інформації віддаленому читачеві в 2011 р. науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було здійснено ретрокаталогізацію колекцій І. Боднарчука та Т. Гунчака шляхом введення описів цих документів до електронного каталогу бібліотеки.

Висновки. Дослідження колекцій Т. Гунчака та І. Боднарчука дало підстави резюмувати: ці колекції є важливою складовою фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, одним із джерел вивчення історії української діаспори. Вони сприяють поверненню в Україну творчої спадщини талановитих письменників, педагогів, політиків, науковців та діячів мистецтва. Основними напрямками роботи з цими виданнями є:

- ведення паспортів колекцій;
- ретрокаталогізація колекцій шляхом введення їх до електронного каталогу;
- дотримання відповідного фізико-хімічного, біологічного та санітарно-гігієнічного режиму зберігання колекцій;
- організація традиційних та віртуальних книжкових виставок;
- у перспективі – створення страхових електронних копій окремих найцінніших видань із колекцій.

Література

1. *Золотарьова, Е.* Автор підручників для рідномовних шкіл : [до 100-річчя від дня народж. Івана Боднарчука] / Е. Золотарьова // Пед. газета. – 2011. – Січ. (№ 1). – С. 4.
2. *Клиновий, Ю.* Дещо про повість Івана Боднарчука «Покоління зійдуться» / Ю. Клиновий // Покоління зійдуться : повість / І. Боднарчук ; ред. і передм. Ю. Клинового. – Едмонтон ; Вінніпег ; Торонто, 1974. – С. 6–10.
3. *Ковальчук, Г. І.* Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах : монографія / Галина Ковальчук ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т укр. книги. – К. : НБУВ, 2004. – 644 с.
4. *Лисенко, Л. В.* Створення паспортної системи на історичні книжкові колекційні фонди / Л. В. Лисенко // Колекції пам'яток писемності та друку у бібліотечних фондах України: проблеми формування, збереження, розкриття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; наук. ред. І. Я. Лосієвський. – Х., 2003. – С. 127–137.
5. *Лосієвський, І.* Паспортизація бібліотечних колекцій та зібрань у системі обліково-охоронних заходів / І. Лосієвський // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, НБУВ, Асоц. б-к України. – К., 2010. – Вип. 28. – С. 249–265.
6. Методичні рекомендації з питань організації роботи з колекціями, особовими бібліотеками та книжковими зібраннями у бібліотеках науководослідних установ НАН України // Організація роботи бібліотеки науководослідної установи Національної академії наук України : зб. док. і матеріалів / уклад.: Н. І. Смаглова, Г. І. Солоіденко ; відп. ред. А. А. Свобода. – К. : НБУВ, 2000. – Вип. 3. – С. 54–64.
7. *Муха, Л. В.* Бібліотечні книжкові колекції та зібрання: паспортизація фондів (для Державного реєстру національного культурного надбання України) / Л. В. Муха // Бібл. вісн. – 1997. – № 3. – С. 3–7.
8. *Погребенник, Ф.* Іван Боднарчук – письменник, педагог, культурно-громадський діяч / Ф. Погребенник // Знайомі обличчя : вибрані новели та оповідання / І. Боднарчук ; упоряд. і вступ. ст. Ф. Погребенника. – К. : Обереги, 1997. – С. 3–11.
9. *Рогова, П. І.* Державна науково-педагогічна бібліотека – науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН і АПН: концептуальні засади діяльності : [про презентацію книг Тараса Гунчака] / П. І. Рогова // Директор шк., лідею, гімназії. – 2006. – № 5. – С. 50–59.
10. *Рогова, П. І.* Повертаємо забуті імена : [про уроч. вечір, присвяч. 90-річчю від дня народж. Івана Боднарчука (1910–1990) – педагога, письменника, громад. діяча з Канади] / П. Рогова, М. Талалаєвська // Пед. газета. – 2001. – Січ. (№ 1). – С. 8.
11. *Рогова, П. І.* Шість років з історії Центральної освітянської бібліотеки (1993–1999) / Історія освітянських бібліотек України : наук. зб. / АПН України ;

ДНПБ України ; редкол.: П. І. Рогова (гол.), К. Т. Селіверстова (заст. гол.) [та ін.]. – К. : Вірій, 2006. – С. 146–157.

12. Руснак, І. Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець ХІХ–ХХ століття) / І. Руснак. – Чернівці : Рута, 2000. – 364 с.

13. Словник книгознавчих термінів / В. Я. Буран, В. М. Медведєва, Г. І. Ковальчук, М. І. Сенченко. – К. : Арапта, 2003. – 160 с.

Т. В. Лога

Коллекции выдающихся деятелей украинской диаспоры Ивана Боднарчука и Тараса Гунчака в фонде Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского

В статье проанализированы этапы формирования и содержание коллекций выдающихся деятелей украинской диаспоры Тараса Гунчака и Ивана Боднарчука. Определены основные направления работы по сохранению и популяризации указанных коллекций.

Ключевые слова: коллекция, паспорт коллекции, диаспора, издания украинской диаспоры, библиотечный фонд, Тарас Гунчак, Иван Боднарчук, Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского.

T. V. Loga

The Collections of Famous Figures of the Ukrainian Diaspora Ivan Bodnarchuk and Taras Hunchak in the Fund of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

The stages of forming and the content of the collections of famous figures of the Ukrainian Diaspora Taras Hunchak and Ivan Bodnarchuk are analyzed. The main directions of work on storage and popularization of the collections are defined.

Keywords: collection, certificate of collection, diaspora, editions of the Ukrainian Diaspora, library fund, Taras Hunchak, Ivan Bodnarchuk, the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine.

УДК 028.5"20"

А. М. Фасоля,

*канд. пед. наук, старш. наук. співроб.
Інституту педагогіки НАПН України*

МОДЕЛЬ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ У ХХІ СТОЛІТТІ

Проаналізовано проблему кризи читання в сучасному суспільстві та охарактеризовано причини її виникнення. Розглянуто погляди науковців на дитяче читання. Запропоновано концептуальні шляхи вирішення проблеми нечитання дітей та молоді на основі змін у діяльності школи і бібліотеки.

Ключові слова: *проблема читання, дитяче читання, учень–читач, література, модель читання, соціологічне дослідження.*